

Parczewski Alfons Józef Ignacy pseudonim Nikolt /1849 – 1933/

Adwokat, historyk, bojownik o polskość ziem zachodnich i odrodzenie narodowe łużyczan, działacz polityczny i społeczny, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, profesor i rektor Uniwersytetu Wileńskiego. Urodzony 15 listopada 1849 r. w majątku rodzinnym Wodzierady w powiecie łaskim. Był synem Hipolita ziemianina i Aleksandry z Bajerów, bratem Melanii. W 1865 r. ukończył gimnazjum w Kaliszu, a następnie studiował na wydziale Prawa Szkoły Głównej Warszawskiej uzyskując 1870 /już po rusyfikacji/ tytuł magistra prawa i administracji. W 1872 r. osiadł w Kaliszu zajmując stanowisko patrona przy trybunale Cywilnym a od 1876 r. pełniąc zawód adwokata przysięgłego. Inicjował zakładanie i działał we władzach wielu kaliskich instytucji o charakterze gospodarczym i społecznym. Był członkiem zarządu kaliskiego Towarzystwa Dobroczynności i Dyrektorem Towarzystwa Kredytowego Miejskiego, członkiem Zarządu Kasy Przemysłowej, Prezesem Oddziału Kaliskiego Towarzystwa Pożyczkowo – Oszczędnościowego. Był honorowym radnym miasta Kalisza w 1891 – 1906 r. był Prezesem Towarzystwa Muzycznego Kalisza, inicjatorem budowy gmachu tego Towarzystwa i organizatorem stałej orkiestry amatorskiej. Równocześnie na tajnych kursach prowadzonych przez siostrę Melanię wykładał geografię literaturę polską.

W 1875 r. odbył pierwszą z licznych podróży na Łużyce.

Staraniem Parczewskiego zorganizowane zostało w 1880 r. Towarzystwo Pomocy dla Studiujących Łużyczan.

Był założycielem Niesienia pomocy Mazurom, przekształcony potem w Centralny Komitet dla Mazurów Śląskich i Pomorza.

W czasie podróży na Kaszuby Parczewski współdziałał w zorganizowaniu tam polskich czytelni ludowych. Wrażenie i badania z wyprawy do ziemi słupeckiej, lęborskiej i bytowskiej zawarł w pracy „Szczałki kaszubskie w prowincji pomorskiej”.

Podtrzymywał świadomość narodową na Śląsku, wydając w latach 1884 – 91 „Nowiny Śląskie”, które ze względu na dużą poczytność na Mazurach zmieniono na nazwę „Nowiny”. Oficjalnie redaktorem był pastor polski Jerzy Badura, faktycznie Parczewski redagował w Kaliszu i przysyłał do Wrocławia.

Deficyt związany z wydawaniem pisma początkowo pokrywany był przez Parczewskiego, a od 1886 r. z zapisu generała Aleksandrowicza, który przeznaczył fundusz na obronę polskości.

Stefan Dybowski późniejszy Minister Kultury i Sztuki pisał: w naturze Parczewskiego było coś, co nie pozwalało mu spokojnie patrzeć na żaden ucisk.

Stąd zapewne zainteresowanie Parczewskiego ruchem Celtyckim.

Odbył pieszą wędrówkę po Islandii i Walii, podróżował po Bretanii badając problemy Celtyckie.

W 1900 r. wziął udział w Kongresie pan celtyckim w Dublinie i wygłosił referat o działalności Macierzy Szkolnej w krajach słowiańskich, a w 1904 r. na kongresie w Carnarvon gdzie przedstawił referat „o mniejszościach narodowych”.

W tymże roku w czasopiśmie Celtic rzucił projekt wskrzeszenia towarzystwa dla rozpowszechniania języka celtyckiego.

Za zasługi dla ruchu pan celtyckiego został obrany bardem Walii, a także członkiem szkolnego towarzystwa „Golseld”. Od 1905 r. był członkiem Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego /SD-N/.

W 1906 r. wybrany na posła do I Dumy. W 1908 r. wystąpił z SD-N stając się jednym z głównych oponentów w stosunku do grupy endeckiej po spaleniu i zbombardowaniu przez Niemców Kalisza. W 1915 r. został profesorem i dziekanem Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, Rady Miejskiej, a także członkiem Komisji Regulaminowo – Prawnej i przewodniczył Komisji Statutowej. W 1917 r. został przez Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego powołany do Komisji, która opracowywała projekt ustawy konstytucyjnej i ordynacji wyborczej.

Był wiceprezesem Centrum Narodowego powstałego w 1917 r. z połączenia kilku inteligentkich grup politycznych Ligi Państwowości Polskiej Zjednoczenia Polskiej Demokracji, Zjednoczenia Ludowego i bezpartyjnych. W 1918 r. wybrany z ziemi kaliskiej na członka Rady Stanu Królestwa Polskiego wszedł w skład jej Komisji Głównej. Od 1919 r. organizował Wydział Prawa Uniwersytetu Wileńskiego, a w 1919/20 - 1921/22 był dziekanem tego Wydziału. W 1922/25 – 1923/24 był rektorem Uniwersytetu Wileńskiego. Za rektoratu Parczewskiego utworzony został Wydział Rolny. W roku 1929 otrzymał tytuł honoris causa Wydziału Prawa Uniwersytetu Wileńskiego, oraz tytuł profesora honorowego tegoż uniwersytetu.

W małżeństwie zawartym w 1878 r. z Aleksandrą z Bochdanów, córką Hipolita, ziemianina z Galicji, miał córkę Reginę, z żoną żył w separacji.

Pełen tekst: <https://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/alfons-jozef-ignacy-parczewski?print>

Parczewska Aleksandra z Bajerów

/1882 – 1895/ działaczka społeczna, tłumaczka, urodzona w Kaliszu, córka Fr. Bajera właściciela ziemskiego i rejenta w Kaliszu oraz Apolonii z Mniewskich.

W 1848 poślubiła Hipolita Parczewskiego wnosząc mężowi majątek Wodzierady koło Łasku.

W 1861 r. uzyskała zezwolenie na otwarcie szkoły elementarnej w Wodzieradach, którą utrzymywała własnym kosztem.

W 1864 r. została szkoła zamknięta. W roku 1868 utraciła lub sprzedała Wodzierady. W małżeństwie z Hipolitem Parczewskim /1819-1912/ radcą Towarzystwa Kredytowego w Kaliszu więzionego za pomoc udzieloną powstańcom. Miała czwórkę dzieci zmarłych w dzieciństwie oraz syna Alfonsa i córkę Melanię.

Parczewska Melania Józefa

Pseudonim BA. Rer. /1850 – 1920/ literatka, działaczka oświatowa i narodowa urodzona 18 grudnia 1850 r. w Wodzieradach z Bajerów. Działała wraz z bratem Alfonsem.